

P-06-1400 Adnoddau teg a digonol ar gyfer practisau cyffredinol yng Nghymru

Y Pwyllgor Deisebau | 22 Ebrill 2024
Petitions Committee | 22 April 2024

Cyfeirnod: SR24/7850

Rhif y ddeiseb: P-06-1400

Teitl y ddeiseb: Adnoddau teg a digonol ar gyfer practisau cyffredinol yng Nghymru

Geiriad y ddeiseb:

Mae practisau cyffredinol yng Nghymru dan straen sylweddol a chynyddol. Mae nifer y meddygon teulu yn gostwng, mae'r galw yn cynyddu, ac mae practisau'n cael trafferth recriwtio a chadw staff.

Mae practisau cyffredinol yn cael eu gorfodi i geisio ymdopi ag adnoddau annigonol, llwyth gwaith anghynaliadwy, a gweithlu sydd o dan bwysau ledled Cymru, gyda rhai meysydd mewn argyfwng.

Mae'r diffyg capasiti a welir ar hyn o bryd yn deillio o broblemau hirsefydlog o ran llwyth gwaith, y gweithlu, a llesiant, sy'n gysylltiedig â thanariannu cronig ym maes gwasanaethau meddygol cyffredinol.

Mae ymgyrch gan BMA Cymru Wales, sef Achubwch ein Meddygfeydd, yn gofyn i Lywodraeth Cymru ymrwmo i becyn achub ar gyfer practisau cyffredinol, a hynny er mwyn sicrhau bod gan feddygon teulu a'u cleifion y cymorth sydd ei angen arnynt.

Drwy roi munud o'ch amser i lofnodi'r ddeiseb hon, gallwch ategu ein galwadau ar i Lywodraeth Cymru ddarparu pecyn achub ar gyfer practisau cyffredinol.

1. Y cefndir

Mae Ymgyrch Achubwch Ein Meddygfeydd BMA Cymru Wales yn amlygu, yn ystod y deng mlynedd diwethaf:

- mae nifer y cleifion sydd wedi'u cofrestru mewn practisau meddygon teulu yng Nghymru wedi cynyddu 93,317 (2.9 y cant);
- mae nifer y practisau wedi gostwng o 470 i 386 (18 y cant);
- mae nifer y meddygon teulu cyfwerth ag amser llawn wedi gostwng 456 (21.7 y cant) o 1901 i 1445;
- bu cynnydd ym maint rhestr practisau cyfartalog o 6780 i 8378 o gleifion (23.5 y cant);
- mae nifer y cleifion fesul meddyg teulu cyfwerth ag amser llawn wedi codi o 1675 i 2210, sef cynnydd o 32 y cant.

Mae'n galw am gamau brys i ymrwymo i'r canlynol: **cyllido** ymarfer cyffredinol yn briodol; buddsoddi yn y **gweithlu practis cyffredinol**; cynhyrchu **strategaeth gweithlu**, a; mynd i'r afael â **llesiant staff**.

2. Camau gweithredu gan Lywodraeth Cymru

Mae practis cyffredinol yn elfen graidd o ofal sylfaenol – y gwasanaethau hynny sy'n darparu'r pwynt cyswllt cyntaf yn y GIG. Mae cynllun gweithlu strategol ar gyfer gofal sylfaenol wedi'i ddatblygu gan Addysg a Gwella Iechyd Cymru (AaGIC) a'r Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol, mewn cydweithrediad â rhanddeiliaid. Disgwylir iddo gael ei lansio yng ngwanwyn 2024.

Cam gweithredu allweddol yn strategaeth 10 mlynedd gweithlu ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol AaGIC (Hydref 2020) yw cyflwyno Fframwaith Iechyd a Llesiant ar draws y gweithlu iechyd a gofal cymdeithasol, gan osod safonau clir a mesuradwy er mwyn helpu i ysgogi gwelliant.

Mae'r rhan fwyaf o feddygon teulu yng Nghymru yn contractwyr annibynnol, wedi'u comisiynu gan y Bwrdd Iechyd perthnasol i ddarparu gofal o dan y contract Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol. Mewn **datganiad ysgrifenedig** ym mis Chwefror 2024, cadarnhaodd y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol fod y trafodaethau ar gyfer contract Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol 2023-24 wedi dod i ben. Dywedodd:

Rwyf wedi clywed cryfder teimladau meddygon teulu ynghylch dyfodol ymarfer cyffredinol, drwy'r ymgyrch Achubwch Ein Meddygfeydd. Mae'r teimladau hyn wedi'u cadarnhau hefyd gan y ddeiseb a gyflwynwyd i'r Senedd. [...] Rwy'n croesawu bod datrysiad ymarferol wedi'i ganfod. Bydd buddsoddiad o £20m yn cael ei wneud mewn gwasanaethau meddygol cyffredinol ar adeg o gyfyngiadau ariannol sylweddol. Ar yr un pryd, rwy'n cydnabod hefyd nad yw'r canlyniad y flwyddyn hon yn datrys yn llwyr y mater parhaus o sicrhau cynaliadwyedd mewn ymarfer cyffredinol. Byddwn yn parhau i weithio gyda'n gilydd i ddatblygu ein blaenoriaethau a rennir dros y flwyddyn sydd i ddod.

Yn ei hymateb i'r ddeiseb (llythyr dyddiedig 11 Mawrth 2024), tynnodd y Gweinidog sylw hefyd at y camau a gymerwyd drwy'r **Model Gofal Sylfaenol i Gymru**, i leihau'r galw ar feddygon teulu. Mae'n cynnwys cyflwyno gwasanaeth 111 GIG Cymru, a buddsoddi mewn gofal cymunedol a staff practisau cyffredinol:

Rydym wedi buddsoddi £12 miliwn dros gyfnod o dair blynedd i alluogi practisau i adeiladu ar eu capasiti drwy gael staff ychwanegol, ac rydym yn gweld cynnydd yn nifer y nyrsys a'r staff gofal cleifion uniongyrchol a gyflogir mewn practisau cyffredinol, er mwyn helpu cleifion i gael mynediad at ofal. Bydd y Contract Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol Unedig newydd hefyd yn helpu i leihau biwrocratiaeth a rhyddhau mwy o amser i feddygon teulu weld cleifion.

3. Camau gweithredu gan Senedd Cymru

Nid yw'r Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol wedi cynnal unrhyw ymchwiliadau penodol i bractis cyffredinol (neu ofal sylfaenol yn ehangach) yn y Chweched Senedd, er bod materion perthnasol wedi'u codi, er enghraifft yn y **gwaith craffu ar y gyllideb**, ymchwiliad presennol y Pwyllgor i **gefnogi pobl sydd â chyflyrau cronig**, a gwaith parhaus ar y **gweithlu iechyd a gofal cymdeithasol** (nodwyd 'gweithlu' gan y Pwyllgor fel un o'i **faterion â blaenoriaeth** ar gyfer tymor y Senedd hon).

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.